

HARDANGERVIDDA VILLREINUTVAL

Rapport jakta 2025

FELLING HARDANGERVIDDA 2025

Kommune	Kvote totalt	Kalv hunn	Kalv hann	1 ½ simle	1 ½ bukk	Simle	Bukk	TOTALT
Vinje	584	9	14	2	4	11	92	132
Nore og Uvdal	540	2	1	1	0	9	17	30
Ullensvang	740	3	7	1	2	19	163	195
Eidfjord	438	5	6	0	0	13	38	62
Tinn	426	5	11	1	0	14	44	75
Ulvik	123	2	0	0	0	3	3	8
Hol	144	2	2	0	0	4	4	12
Aurland	12	0	0	0	0	0	0	0
Rollag	8	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	3015	28	41	5	6	73	361	514

Grungedalstangen er inkludert i tallene – 12 felte dyr, hvorav 5 kalv, 2 ungdyr, 2 voksne simler og 3 voksne bukker.

Av 64 kalver felt på Hardangervidda var 61 stk. felt på kalvekort.

På korttypen «valgfritt dyr» ble det felt 3 kalver, 9 ungdyr (4 hunn og 5 hann), 3 voksne bukker og 71 voksne simler, totalt 86 dyr. Som forventet fungerte denne korttypen som et simle/ungdyr kort, men med rom for noe uttak av andre kategorier dyr.

Det var forventet et noe høyere uttak av simler og kalv. En forklaring på det litt lave uttaket er nok at korttypene «valgfritt dyr» og kalv i stor grad ble tildelt ungdom / førstegangsjegere. Disse er naturligvis ikke like effektive og ungdom kan ha utfordringer med tid til jakt.

KVOTE

Kvoten ble satt innenfor rammene av godkjent bestandsplan. Bestanden ble vurdert å være i overkant av 4.000 dyr før kalving og kalvetilvekst var forventet å bli opp mot 1.400 kalv. Dette innebar at målet om kalvetilvekst på 1.400 – 1.700 kalv ble vurdert å kunne nåes i 2025. Det ble derfor åpnet for et begrenset uttak av kalv og simle. Dette for innhenting av cwd-prøver fra simler, samt vekter på simle og kalv. Hovedfokus var fortsatt uttak av voksen bukk for å holde andel voksen bukk under 15% etter jakt. Det vises til kvoteanbefaling for detaljer.

Villreinutvalet anbefalte følgende kvote, som nemnda vedtok:

- *Total kvote på 3.000 dyr.*
- *Korttyper: 2.500 «voksen bukk 2,5 år og eldre», 250 «fritt dyr» og 250 kalv.*

Villreinutvalet oppfordret alle vald til å prioritere korttypene «kalv» og «valgfritt dyr» til ungdom og førstegangsjegere. Dette ble fulgt opp på statsallmenningene. Bruk av disse kort på private områder finnes det ikke oversikt over. Det ble henstilt om å forsøke å felle små kalver og små simler. Det var forventet uttak av maksimalt 150 simler/ungdyr og maks 150 kalv, samt i underkant av 400 voksne bukker. Uttak av voksen bukk var forventet å bli noe lavere enn de to foregående år som følge av kvote på andre kategorier dyr.

TILTAK

Hardangervidda har etter funn av cwd hatt flere år med mange ekstraordinære tiltak for å øke avskytingen. I 2023 ble dette endret da bestandsstatus ikke tilsa at dette var av betydning for å nå vedtatte bestandsmål. Lokalt var det også ønske om å redusere bruken av ekstraordinære tiltak som bl.a. tidligere jaktstart. De siste årene har høy kvote på voksen bukk og tilgang til dyreposisjoner vært videreført som tiltak. Miljødirektoratet ønsket i 2025 ikke at jegerne skulle ha tilgang til dyreposisjoner med tre dagers forsinkelse. Jegerne ble også oppfordret til å redusere bruken av motorisert transport. Dette ble begrunnet med ønske om at dyra skulle få mer ro i jakta. Lokalt ble dette oppfattet som et signal om at det nå ikke var et mål om å felle så mye dyr som mulig, selv om direktoratet hevdet at dette ikke var hensikten.

Dyra hadde svært god spredning ved jaktstart og informasjon om hvor det var dyr spredde seg via ulike sosiale media mm. Spesielt lokale jegere synes å ha hatt grei informasjon om hvor det var dyr. Dyra hadde også en god arealbruk i jakta. I sum ga dette et godt fellingsresultat.

Villreinutvalet anbefalte en jakttid fra og med 20/8 til og med 21/9, da det i hovedsak var jakt på voksen bukk. Formell jakttid var til og med 30/9, men så godt som alle vald synes å ha fulgt anbefalingen om jakttid. Kun 4 dyr er registrert felt etter 21/9.

Overføring av kontrollkort mellom vald er mulig med tillatelse fra rettighetshaverne og det ble i 2025 gitt dispensasjon fra forskriften slik at dette kunne gjøres muntlig. Rettighetshaverne kunne selvsagt kreve skriftlig tillatelse dersom de ønsket dette. Dette er en ordning som har vært benyttet på Hardangervidda i mange år og skriftlig samtykke ved overføring kan lett gjøres ved f.eks. sms eller e-post. Det er derfor normalt ingen formelle problem med å kunne overføre kort mellom vald i løpet av jakta.

DATAINNSAMLING

Innlevering av kontrollkort er fortsatt den eneste mulighet for å få et kvalitetssikret og korrekt fellingsresultat. Arbeidet med retur av kontrollkort og nemnda sin gjennomgang av disse er derfor viktig. Registrering og oppbevaring av data for det enkelte dyr som er felt skal gjøres på hjorteviltregisteret. Alle felte dyr skal registreres på www.hjorteviltregisteret.no (eller via app'n settogskutt) med nødvendige opplysninger. Det har vært økt fokus på dette og mye informasjon til jegere og valdansvarlige. Villreinnemnda fattet i 2024 og 2025 vedtak etter hjorteviltforskriften § 32 og påla valdansvarlig / jeger å registrere alle felte dyr med opplysninger.

Av 514 felte dyr er 473 dyr registrert på hjorteviltregisteret av jeger eller valdansvarlig. Villreinnemnda registrerte 39 dyr ut fra informasjon på returnert kontrollkort, samt har lagt inn og rettet noen feil ut fra info på kontrollkort. Dette er meget bra og registreringene blir stadig bedre. Innsamling av kontrollkort, gjennomgang av data og sjekk av alle data er imidlertid nødvendig. Dette er tidkrevende, selv med relativt få felte dyr.

Alle felte dyr skal ideelt sett være registrert med alle nødvendige opplysninger, som nøyaktig veid vekt, strekkode for innlevet cwd-prøver og underkjeve, fellingssted, kortnummer mm. I tabellen nedenfor er det gitt en oversikt over hvor mange av de felte dyr som er registrert med ulike opplysninger.

Innleverte registreringer hjorteviltregisteret 2025	Antall
Antall felte dyr	514
Antall registrerte dyr i hjorteviltregisteret	512
Antall registrert av nemnda	39
Antall med oppgitt veid vekt	355
Antall med anslått vekt	123
Antall med påført cwd-kode	417
Oppgitt fellingssted – vald nr. / stedsnavn	385
Oppgitt koordinater fellingssted	297
Felt på annet vald (minimumstall)	?
Antall med oppgitt kortnummer (mange er registrert av nemnda)	512

* Kontrollkort ikke mottatt og gjennomgått av utvalet i 2025 – alle data fra hjorteviltregisteret.

Vekt kalv og simle

Det ble registrert nøyaktig vekt for 55 av 69 felte kalver, noe som burde vært bedre. Gjennomsnittsvekt for hannkalv var 15,9 kg (n=32) og hunnkalv 14,9 kg (n=23). I dette materialet er det bl.a. registrert en hunnkalv fra Grungedalstangen på 27 kg. Med fratrekk av kalver fra Grungedalstangen blir gjennomsnittsvekt for hunnkalv 14,3 kg (n=21). Dette er en betydelig bedring i vekt sammenliknet med de foregående år og på høyde med vekt registrert i siste halvdel av 1990-tallet. Gjennomsnittsvekt for voksen simle ble 30,6 kg (n=49) og dette er i overkant av tidligere registrerte simlevekter.

Økte vekt kan skyldes flere forhold. Gunstige forhold både vinter og vår-/forsommer, samt en alderseffekt hos simlene (ikke uttak av simle i 2023 og 2024 har gitt økt alder) kan tenkes å ha gitt positivt utslag. Økning i kalvevekt og da spesielt hos hannkalv kan også være et utslag av jaktseleksjon. Fra tidligere vet en at i år med små kvoter, og gjerne i kombinasjon med høyt uttak i Telemark, blir det felt en overvekt av hannkalv. Dette i motsetning til år med høye kvoter / høyt uttak, og god jakt på statsallmenningene, hvor det blir lik kjønnsfordeling blant felte

kalver. Selektorer jegerne store kalver vil det naturlig bli felt overvekt av hannkalv. I 2025 er det felt en overvekt av hannkalv og de fleste ble felt i Telemark. Vektene i 2025 innebærer uansett en bedring og det blir spennende å se om dette holder seg de kommende år.

Kjever

I hjorteviltregisteret fremkommer det at jegerne har levert underkjeve fra 179 felte dyr. Disse er fordelt på 13 kalver (ikke pålagt), 4 ungdyr, 31 voksne simler og 131 voksne bukker. Dette er en nedgang fra 2025 hvor det ble levert 242 kjever.

CWD-prøver

Dagens forvaltning er i stor grad styrt av behovet for å håndtere påvist cwd i bestanden. Innsamling av cwd-prøver fra alle felte dyr er svært viktig og det skal levers prøver fra hjerne og svelglimfeknute. Dette er eneste mulighet for over tid å dokumentere forekomst av cwd eller ikke i bestanden. For at prøven skal registreres på rett villreinområde og til rett individ, må prøvene merkes med merkelapp og samme strekkode må registreres i hjorteviltregisteret. Dette er eneste mulighet for å knytte prøve til rett dyr og dermed få info om kjønn og alder på det dyr prøven tilhører. Dette er viktig da en antar det er ulik risiko for cwd-forekomst ut fra kjønn og alder.

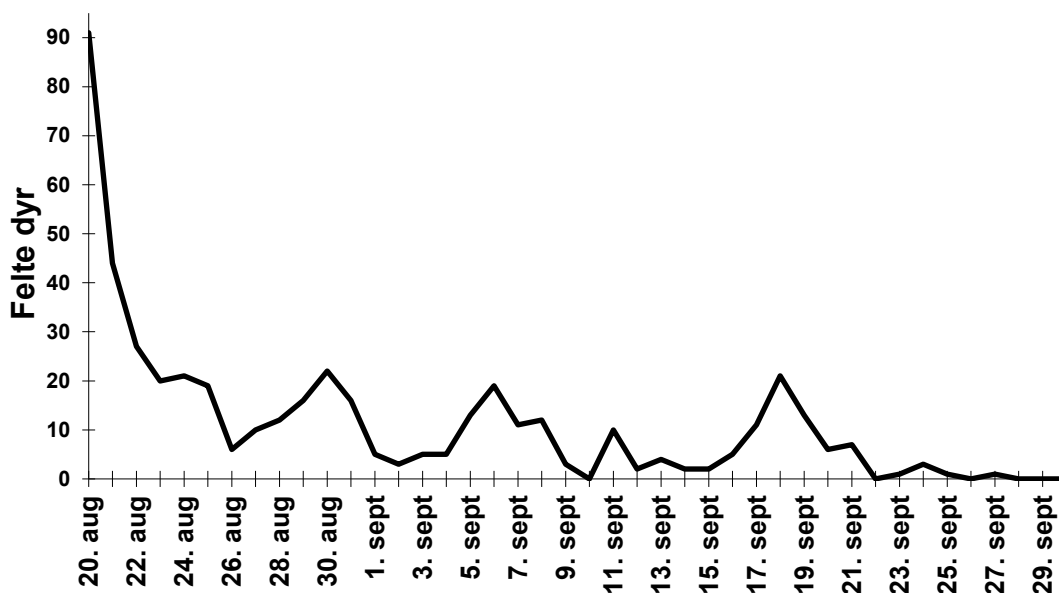
I 2025 har Veterinærinstituttet registrert 439 cwd-prøver fra villrein på Hardangervidda. Hvor mange av disse som er fra jakt vites ikke, men flertallet vil nødvendigvis være fra jakt. I jakta ble det felt 445 dyr eldre enn kalv og disse skulle vært registrert med levert cwd-prøve og strekkode for innlevert prøve. På hjorteviltregisteret er 387 dyr rapportert med levert cwd prøve og for 19 dyr er det oppgitt at cwd-prøve ikke er levert. 37 dyr på hjorteviltregisteret er uten informasjon om cwd-prøve. For mange av disse er det trolig levert cwd-prøve, men uten registrert merkelappnummer kan prøve ikke kobles til rett dyr. Dette gjør alder og kjønn ukjent for prøven, noe som igjen svekker prøvens verdi ved beregninger av sannsynlig cwd-forekomst ol. Manglende prøve fra lymfe reduserer muligheten for å påvise cwd, da det i en tidlig faste av sykdomsforløpet hos smittede dyr først oppdages i lymfe.

Registrerte cwd-prøver Veterinærinstituttet 2025	Antall
Prøver med hjerne og lymfe	322
Prøver med kun hjerne	107
Prøver med kun lymfe	10
Totalt antall prøver	439

Prøveinnsamlingen er jevnt over bra, men det hadde vært ønskelig med flere prøver der også lymfe leveres. Med lite uttak av simler er det svært viktig at alle simler tas prøver av og at alle opplysninger registreres på hjorteviltregisteret. Av 78 felte voksne simler i 2025 var det levert cwd-prøve fra 71 dyr.

FELLING FORDELT PÅ DATO

Figuren nedenfor viser antall dyr som er felt fordelt på dato. Dette ut fra informasjon om felte dyr registrert på www.hjorteviltregisteret.no. De to første jaktdagen var i særstilling de beste jaktdagene med tanke på antall felte dyr. Dette kan forklares med god spredning på flokkene og mange bukkeflokker som ble jaktet effektivt på i de vestre / sørvestre områdene av vidda.

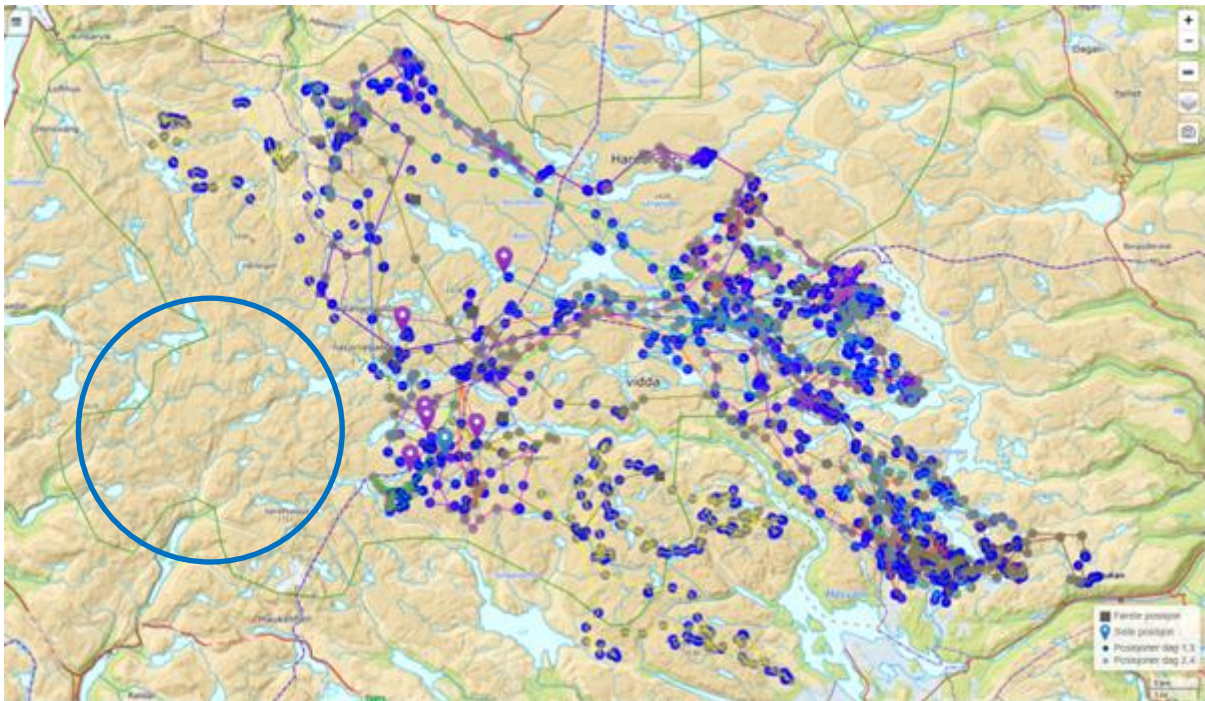


Felling fordelt på den enkelte dag, samlet for hele villreinområdet.

RADIOMERKEDE DYR – OMRÅDEBRUK I JAKTA

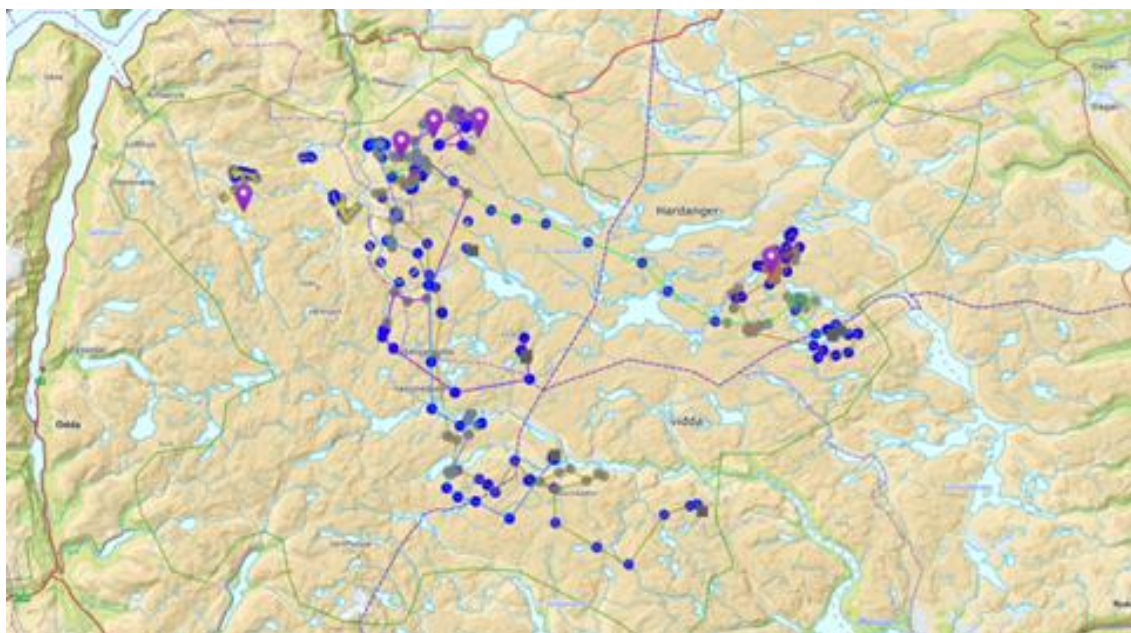
Tilgang til posisjoner fra radiomerkede dyr via www.dyreposisjoner.no gir et godt innblikk i hvor hovedtyngden av dyr har beveget seg i løpet av jakta. Dette spesielt i år med liten bestand og relativt mange merkede dyr av både simle og bukk. Kombinert med opplysninger om antall felte dyr på den enkelte dato i hver kommune, gir dette god oversikt over arealbruken. I 2025 var det få radiomerkede bukker og svært mye bukk som gikk i egne bukkeflokker. Spesielt tidlig i jakta var det mange bukkeflokker langt vest /sørvest på vidda. Dette fremkommer ikke av dyreposisjonene som i stor grad viser fostringsflokkenes arealbruk. Litt ut i jakta samsvarte bukkenes arealbruk i større grad med hva radiomerkede dyr viser av arealbruk for fostringsflokkene.

Nedenfor er kartutsnitt som viser arealbruk for merkede dyr i hele jakta og i perioder av jakta. Info er hentet fra www.dyreposisjoner.no

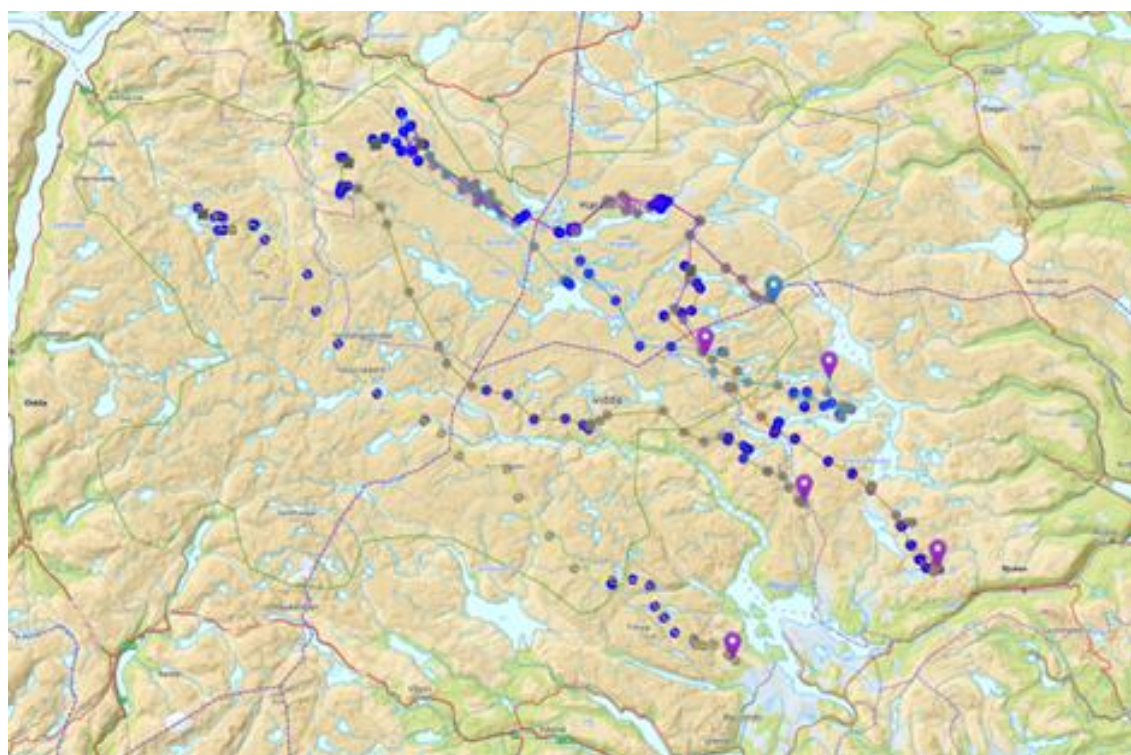


GPS-merkede dyr sin arealbruk fra 20. august til og med 21. september 2025.

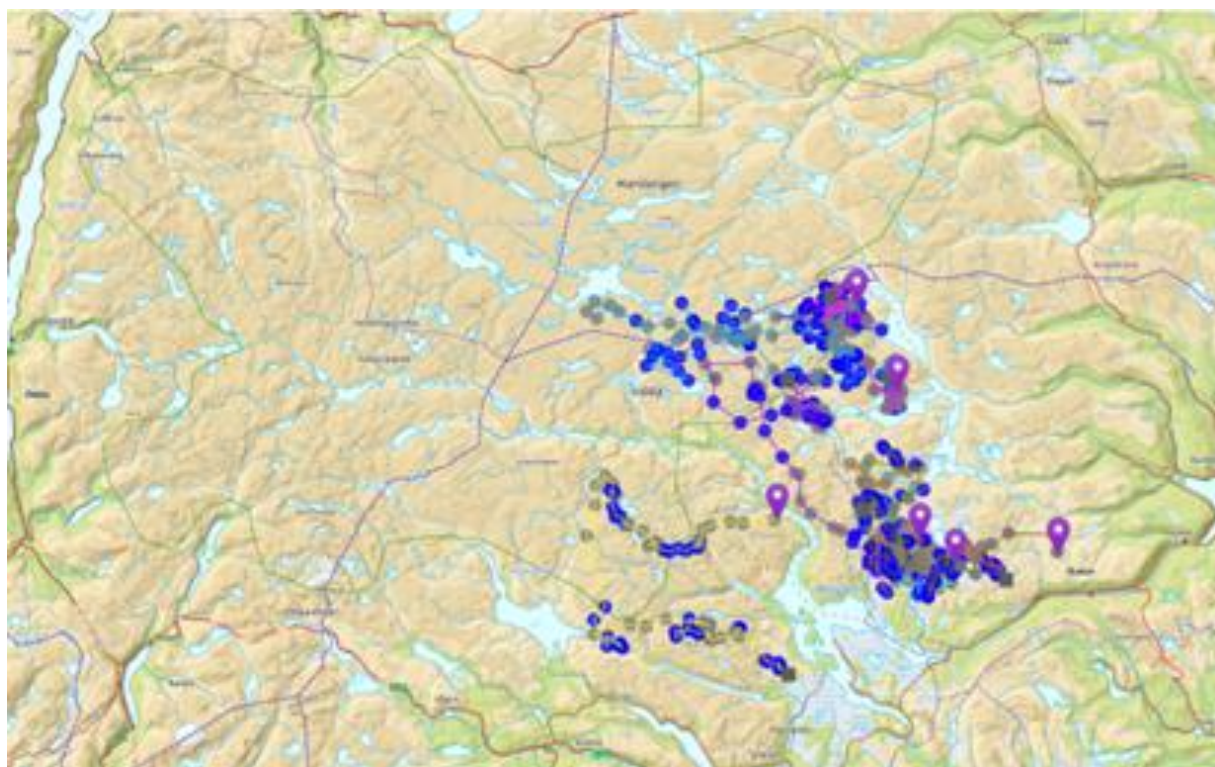
Blå ring markerer områder med bukkeflokker i starten av jakta.



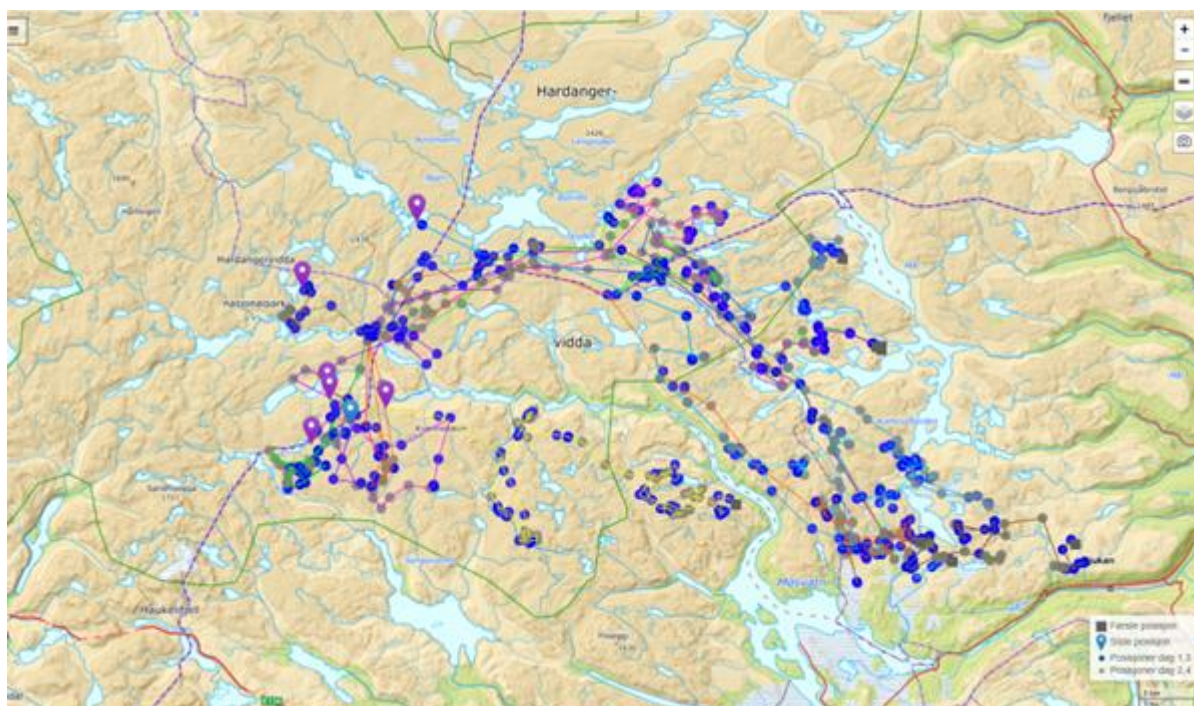
GPS-posisjoner 20. - 25. august.



GPS-posisjoner 26. - 31. august.



GPS-posisjoner 1. – 10. september.

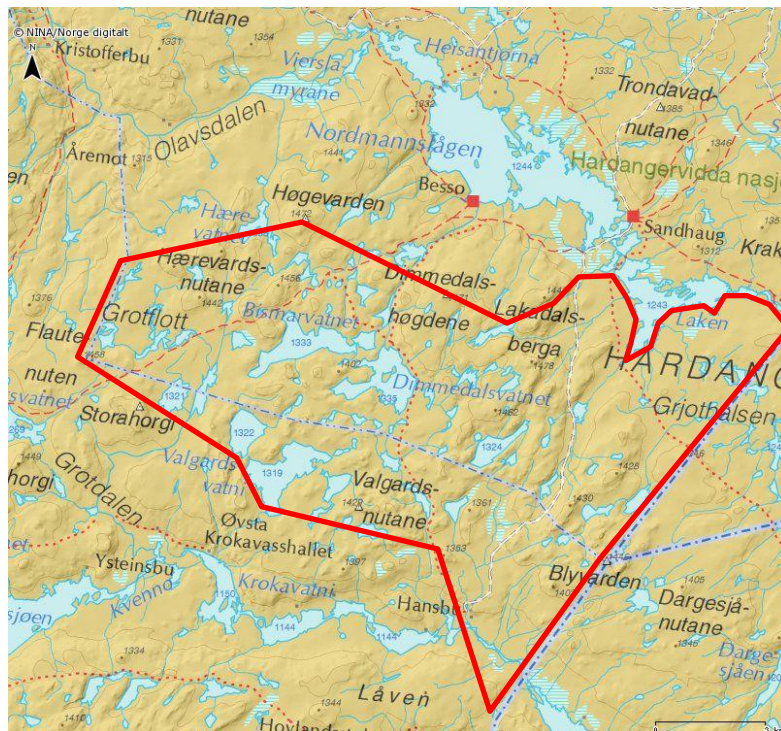


GPS-posisjoner 11. – 21. september.

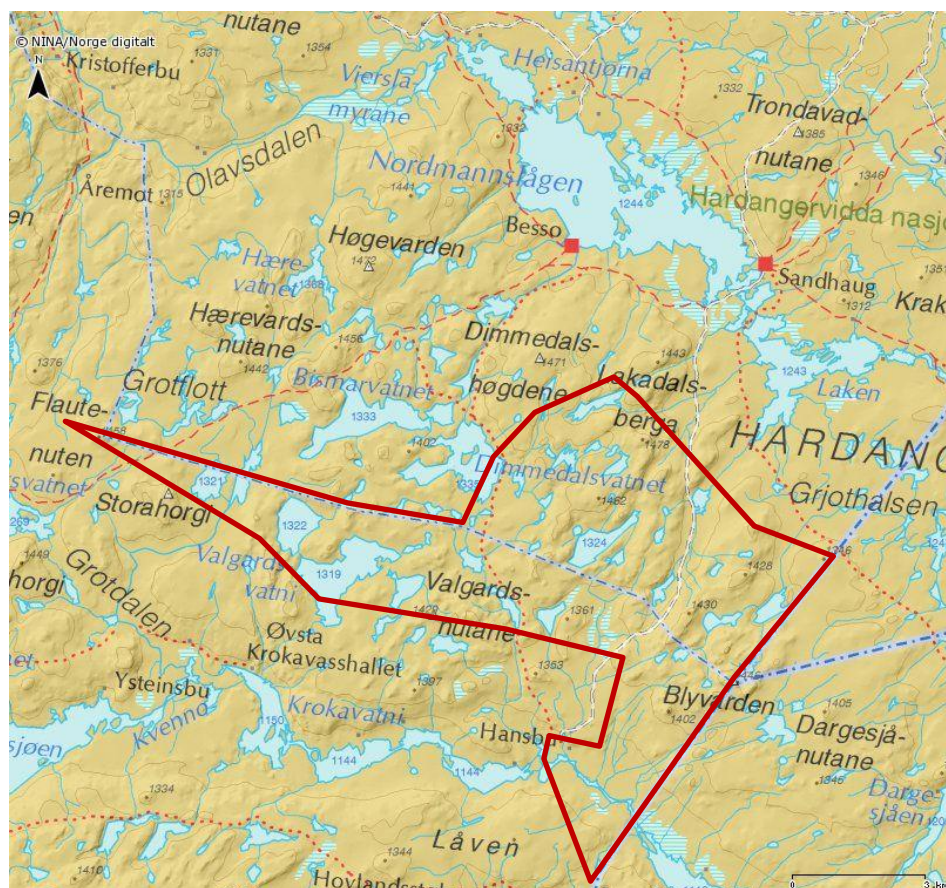
FREDNINGSSONER

På Hardangervidda har det på enkelte områder vært klare tegn på at jakta kan påvirke dyrenes trekkmuligheter negativt. Dette gjerne langs administrative grenser hvor mange jeger kan jakte og på smale krysningspunkt mellom vann og ved vassdrag. Diskusjonen rundt fredningssoner er ikke ny og på de store statsallmenningene er ulike fredningssoner prøvd ut og praktisert i mange år med ulik erfaring. Meningene er mange, men det er ikke gjort noen vitenskapelig evaluering av fredningssonene eller om det er spesielle områder dyrene møter «motstand» i jakta men ikke ellers av året. NINA har utviklet et analyseverktøy for vurdering av dyrenes trekk og arealbruk ved bruk av data fra merkede dyr. Myndigheten bør finansiere et prosjekt der NINA gjør slike analyser for flere av villreinområdene da problemstillingen er relevant i flere av områdene.

På Hardangervidda er det tre større fredningssoner som er prøvd over mange år (med noe ulik utforming). Dette er fredningssonen mellom Eidfjord og Ullensvang statsallmenning, fredningssonen på Ullensvang statsallmenning sør for Øvsta- og Nedsta Bjørnavatnet, samt ved Havfoss på Opdal Renkompani i Nore og uvdal. Spesielt fredningssonen mellom Eidfjord og Ullensvang synes å ha hatt positivt effekt for å få dyra lenger vestover. Fredningssonen er i dag vesentlig mindre og har en helt annen utforming enn opprinnelig. Dette som følge av ulike oppfatninger, spesielt fra jegere som ønsker å jakte der det er etablert fredningssone. Mange har opplevd at den opprinnelige utforming ga for store negative konsekvenser for egen jakt. Opprinnelig sone hadde et prinsipp om at grenser ikke skulle gå på tvers av viktige trekkruiter. Slik er det ikke i dag og dagens fredningssone kan i sørvest mer betraktes som en parallellforskyvning av grense sør – nord. Om dette er en god løsning er vanskelig å si pr. i dag og en objektiv vurdering ved hjelp av dyreposisjoner hadde vært nyttig. Bestandsstørrelse, kvotestørrelse og jegerantall har også variert mye i samme periode og dette vil selvsagt kunne påvirke eventuell barriereeffekt fra jakta.



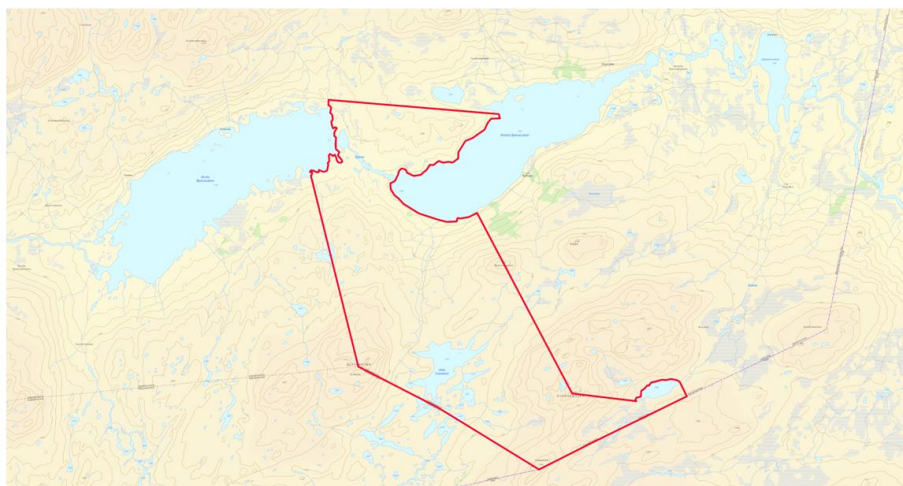
Opprinnelig fredningssone mellom Ullensvang og Eidfjord statsallmenninger etablert i 2013.



Fredningssone mellom Ullensvang statsallmenning og Eidfjord statsallmenning 2024



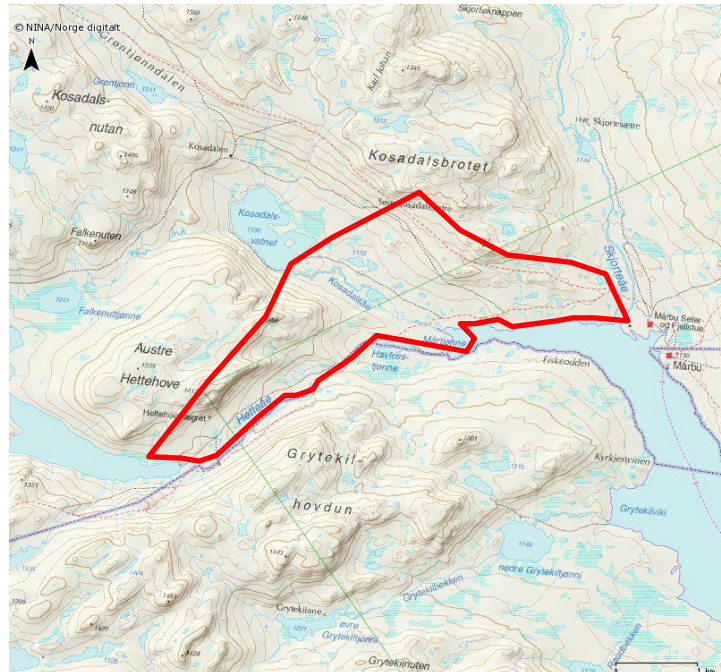
Fredningssone mellom Ullensvang statsallmenning og Eidfjord statsallmenning 2025



Fredningssone sør - Ullensvang statsallmenning 2024

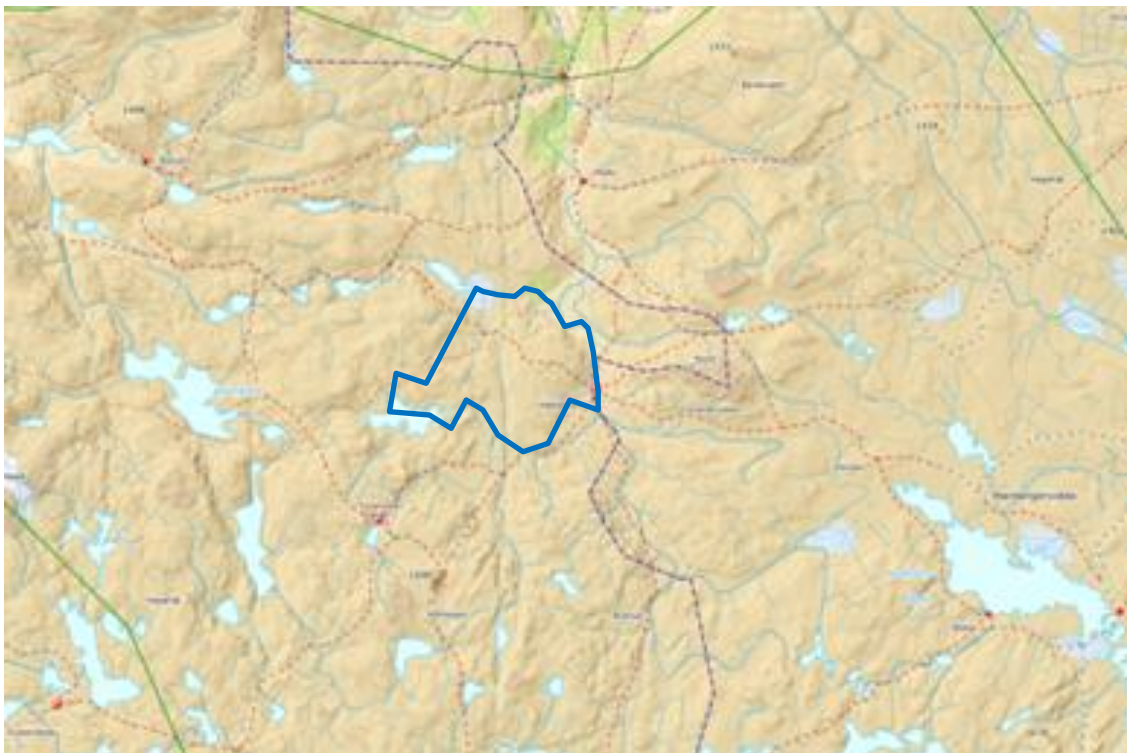


Fredningssone sør - Ullensvang statsallmenning 2025



Fredningssone ved Havfoss på Opdal Renkompani i Nore og Uvdal 2025.

Villreinutvalet tok i 2024 og 2025 initiativ til etablering av et nettverk av mange mindre fredningssoner på viktige og trange knutepunkt, bl.a. ved krysningspunkter i vassdrag. Responsen på dette fra valda var imidlertid liten. I 2025 ble det imidlertid etablert en ny fredningssone i nordvest ved Fagerli vest for Veigdalen (Fogerli Stølsameiga). En flokk med merka GPS-simle trakk inn i denne fredningssonen på kvelden 20/8 og oppholdt seg i sona frem til ut på dag 22/8, før den dro videre nord-vestover.



Utarbeidet av
Svein Erik Lund